

Toestemming en informatie bij kinderen

Inleiding

Onlangs ontving de Commissie van Toezicht van het KNGF een klacht van een (gescheiden) vader die naar zijn oordeel niet of in elk geval onvoldoende door de fysiotherapeut geïnformeerd werd over de behandelingen van zijn dochter. Omdat is gebleken dat veel fysiotherapeuten niet goed op de hoogte zijn van de regels hieromtrent, zal ik deze hieronder uiteenzetten. Hierbij komen aan de orde kinderen tot 12 jaar, van 12 jaar tot 16 jaar en 16 jaar en ouder. Vervolgens zal ik aandacht schenken aan het onderwerp kinderen van gescheiden ouders omdat dit nog wel eens tot problemen leidt.

Op grond van de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) is voor verrichtingen ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst de toestemming van de patiënt vereist. Tevens dient de patiënt op duidelijke wijze en desgevraagd schriftelijk, geïnformeerd te worden over het voorgestelde onderzoek en de voorgestelde behandeling.

Jonger dan 12 jaar

Als de patiënt jonger is dan 12 jaar, is voor de behandeling toestemming nodig van de wettelijk vertegenwoordiger van de patiënt, namelijk de ouders of de voogd. De verplichtingen die u jegens uw patiënt hebt, zoals de informatieverplichting, dient u in dit geval na te komen jegens de wettelijk vertegenwoordiger van het kind. Wel dient u ook het kind zelf te informeren op een manier die bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind past.

12 tot 16 jaar

Voor minderjarigen in de leeftijd van 12 tot 16 jaar geldt een regime van 'dubbele toestemming'. Dit houdt in dat in beginsel naast de toestemming van de minderjarige ook de toestemming van diens ouders nodig is, tenzij de behandeling noodzakelijk is om ernstig nadeel van de patiënt te voorkomen of indien de patiënt ook na weigering van de toestemming de behandeling weloverwogen blijft wensen. Ook geldt in deze categorie dat naast de minderjarige zelf ouders geïnformeerd moet worden.

16 jaar en ouder

Patiënten vanaf 16 jaar hebben in beginsel zelf het recht om een behandelingsovereenkomst aan te gaan buiten hun wettelijk vertegenwoordigers om. Voor deze categorie patiënten geldt dat zonder hun toestemming in beginsel aan niemand informatie mag worden verstrekt, dus ook niet aan de ouders als wettelijk vertegenwoordiger.

Kinderen van gescheiden ouders

Meestal houden beide ouders na echtscheiding het gezag over hun kind(eren). De situatie is dan in beginsel niet anders dan indien de ouders van het kind met elkaar gehuwd zijn. Beide ouders treden op als wettelijk vertegenwoordiger en beiden beslissen over de behandeling van hun kind(eren). Daarnaast hebben beide ouders evenveel recht op informatie. Dit gaat dan om informatie over de gezondheidstoestand van hun kind(eren), voor zover deze informatie nodig is om mee te kunnen beslissen over de behandeling. Indien u twijfel heeft of problemen vermoedt, is het raadzaam beide ouders formeel toestemming te vragen voor de behandeling. Daarnaast dient u op verzoek altijd beide ouders te informeren. Een

uitzondering betreft het als informatieverstrekking in strijd is met de belangen van het kind of het kind uitdrukkelijk bezwaar maakt tegen informatieoverdracht.

Normaal gesproken kunt u ervan uitgaan dat beide ouders na de echtscheiding gezagdragend zijn. Als u echter hieromtrent twijfels hebt, kunt u dit nagaan bij het gezegsregister van de Rechtbank, sector kanton, waaronder de geboorteplaats van het kind valt.

Indien blijkt dat slechts één ouder gezagdragend is, dan beslist de andere ouder niet mee over de behandeling. De ouder met het gezag is dan alleen wettelijk vertegenwoordiger, de andere ouder is dat niet. Deze ouder heeft alsdan niet meer de rechten en bevoegdheden die aan het beslissingsrecht gekoppeld zijn. Hij/zij is niet meer bevoegd om toestemming te geven. Wel heeft de niet gezagdragende ouder recht op informatie over de verzorging en opvoeding van zijn of haar kind. In beginsel hoort de gezagdragende ouder de andere ouder te informeren over zaken die de verzorging en opvoeding van het kind aangaan. Onverminderd deze plicht van de gezagdragende ouder, bent u als zorgverlener verplicht op verzoek van de niet gezagdragende ouder (algemene) informatie over het kind dat u onder behandeling heeft, te verstrekken. Voor het verstrekken van algemene informatie is geen toestemming van de gezagdragende ouder noodzakelijk. U dient zich te beperken tot globale, feitelijke en belangrijke informatie. Laat u zich hierbij niet verleiden tot het geven van waardeoordelen. Indien het belang van het kind zich tegen het verstrekken van informatie verzet of als u deze informatie ook niet aan de gezagdragende ouder zou verstrekken, bent u gehouden het verzoek om informatie te verstrekken te weigeren.

L.A. van Brandwijk
23 maart 2009